

tydeligt Omfang. Men vægtet jeg nu her for Sorø Skoles Bedkommende ikke kan tale af egen Erfaring og ikke har kunnet lade Sagen undersøge af andre Forstændsmænd, vil jeg dog henstille til Udvalget, om det finder det raadeligt, at der fremtvinges en saadan Indskrænkning i Tildannelsen af det herhenhørende Træ i Brummeplantagen, som paareknt, efter de Oplysninger, jeg nu har tilladt mig at give, eller om det ikke turde være det rigtigste at gaae frem paa den Maade, man hidtil har brugt, og lade Tildannelsen vedblive, indtil Bestyrelsen kan ansee dette Forhold for tilstrækkeligt undersøgt og har forvisset sig om, hvorvidt de med megen Styrke fremsatte Grunde holde Stik.

Madvig: Den — som det synes mig — forholdsmæssig meget lange Tid, der er hengaaet med Forhandlingerne om de ikke mange Punkter, der ville komme under Afstemning, vilde have afholdt mig fra at tage Ordet, vægtet jeg ikke tidligere har udtalt mig herom, naar jeg ikke stod i en noget særlig Stilling til adskillige af disse Punkter, og det er ogsaa kun dette mit nære Forhold til Sagen, som giver mig Haab om, at Thinget vil høre mig i det Ringeste med Overbærenhed, om det end ikke skulde lykkes mig at fængsle Thingets Opmærksomhed. Jeg skal i intet Tilfælde gjøre Fordring enten paa det One eller det Andet i lang Tid, og jeg maa snarere bede om Tilgivelse for den korte og maaffee springende Maade, hvorpaa jeg fremfører de Bemærkninger, jeg finder det nødvendigt at gjøre.

Naar der først er Tale om den videnskabelige Realskole i Aarhus i et Forslag, der ligefrem gaaer ud paa dens Nedlæggelse, saa gjentager jeg den Uttring, som nylig hørtes fra min ærede Eftermand, at ogsaa hos mig var det kommet til alvorlige Tvivl om denne Skoles fremtidige Bestaaen; men for det Første maa jeg bemærke, at jeg har anseet det for min strænge Pligt, aldrig førend i dette Dødblik at udtale denne Mening — undtagen til min ærede Eftermand —, saaledes, at den kunde blive betændt; thi, saalænge jeg ikke forelagde en Plan, ansaae jeg det for aldeles urigtigt at svække Tilliden til en Skole, som endnu bestod, og derved besværliggjøre det Forsøg, som

skulde gjøres, om den kunde holde sig. Jeg behøver ikke at erindre om, at jeg ikke har eller har havt Noget at gjøre med denne Skoles Tilblivelse og den hele Form, under hvilken den er vedbleven. Under min Bestyrelse er ved denne Skole egentlig kun truffet een Foranstaltning, der blev omtalt paa en Maade, der nøder mig til at sige et Par Ord derom. Der blev paatalt, at to Classer fra Aarhus lærde Skole ere henlagte til Realskolen, hvilket skete i min Tid. Jeg har foranstaltet, at de to nederste Classer ved Aarhus lærde Skole ikke modtog Disciple, fordi de kunde erstattes ved Realskolens Classer, og jeg troer derved at have handlet baade rigtigt i det enkelte Tilfælde og i en Mand, der absolut maa gjøre sig gjældende i vort Skolevæsen, nemlig at man skal samle Kræfterne, ikke adsprede dem, ikke lade Underviisning af samme Art gaae ved Siden af hinanden paa eet Sted i forskjellige Skoler. Uden her videre at gaae ind paa den hele Gjenstand, skal jeg blot antyde, at jeg vilde have stræbt at forfølge denne Retning endnu videre, ligesom den Genarbeiden paa, at de lærde Skoler skulle nærme sig saaledes til Realskolen, at indtil en vis Grad Forskjellen mellem disse to Arter af Skoler forsvinder. Ligesom denne Retning baade før jeg blev Minister og senere er fremmet af mig saameget, jeg kunde, saaledes vilde jeg ogsaa have forsøgt at gaae videre i Forbindelsen af disse to Dannelsesretninger, og jeg skal her blot med faa Ord antyde, at jeg vilde have stræbt at komme derhen, at de lærde Skoler i alle de større Stæder, hvor der var Trang til en videre gaaende Realunderviisning, benyttede de Resourcer, de maatte have, til at give denne Underviisning ved sægne Realclasser ved Siden af de saakaldte lærde eller studerende Classer, og jeg troer, at man vil komme her til, og saaledes komme til at betræde en Vej, som allerede har vist sig hensigtsmæssig ved private Skoler i Kjøbenhavn, og som jeg troer ogsaa viser sig hensigtsmæssig, hvor den er indført i en offentlig Anstalt, nemlig i Sorø.

Med Hensyn til det Forslag, som jeg dernæst vil gaae over til at omtale, nemlig For-